

Projekt for 3F. Ulighed og fattigdom

Stigende indkomstulighed i Danmark

Resume

Indkomstforskellene mellem top og bund i Danmark fortsætter med at vokse. Mens den rigeste del af befolkningen oplever stadig stigende indkomster, så falder indkomsten for de fattigste. Siden 2002 er indkomsten efter skat faldet med 1 pct. realt for de ti pct. fattigste. For den rigeste procent er indkomsten efter skat vokset med 62 pct. realt.

De 10 pct. med de højeste indkomster har nu samme indkomstandel som de 40 pct. med de laveste indkomster har tilsammen. Begge grupper har nu omkring 23 pct. af den samlede indkomstmasse, selvom den ene gruppe er fire gange så stor som den anden. I 2002, havde de 40 pct. med de laveste indkomster tilsammen 25 pct. af indkomstmassen, mens de 10 pct. rigeste havde godt 20 pct.

Den rigeste ene procent har 5,6 pct. af den samlede indkomstmasse. Det er væsentlig mere end de fattigste 10 pct., som tilsammen har 3,4 pct. af den samlede indkomstmasse opgjort efter skat. I 2002 så havde den rigeste procent og de ti pct. fattigste til sammenligning samme andel af den samlede indkomstmasse, nemlig 4,3 pct.

Indkomsten for den rigeste procent vokser markant mere end for alle andre

Siden 2002 har de 10 pct. fattigste haft et realt fald i indkomsten efter skat (disponibel indkomst) på 900 kr. Det svarer til et realt fald på 1 pct. Mens de fattigste er blevet fattigere siden 2002, så er det gået den modsatte vej for de rigeste. Siden 2002 har de 10 pct. rigeste haft en real indkomstfremgang på 174.500 kr. efter skat, svarende til en real indkomstvækst på 40 pct.

Zoomer man ind på den rigeste procent, så har de haft en real indkomstfremgang på over 570.000 kr. siden 2002 svarende til en realvækst på 62 pct. Det er markant mere end alle andre.

I tabel 1 er den disponible indkomst vist for hele befolkningen opdelt i ti lige store indkomstgrupper (deciler). 1. decil er således de 10 pct. med de laveste indkomster, mens 10. decil er de 10 pct. af befolkningen med de højeste indkomster. Den disponible indkomst er familiens samlede indkomster, dvs. løn, indkomstoverførsler, kapitalindkomster mv., opgjort efter skat. Indkomsterne er opgjort for hele familien korrigeret for stordriftsfordele, så indkomsterne kan sammenlignes uanset familiens størrelse (dvs. husstandsækvivaleret).

Af tabellen ses det, at indkomstfremgangen siden 2002 er større jo højere indkomstdecil man tilhører. Både opgjort i kroner og i pct. Særligt de 10 pct. rigeste, og i endnu højere grad den rigeste procent, har haft en højere indkomstfremgang end alle andre.

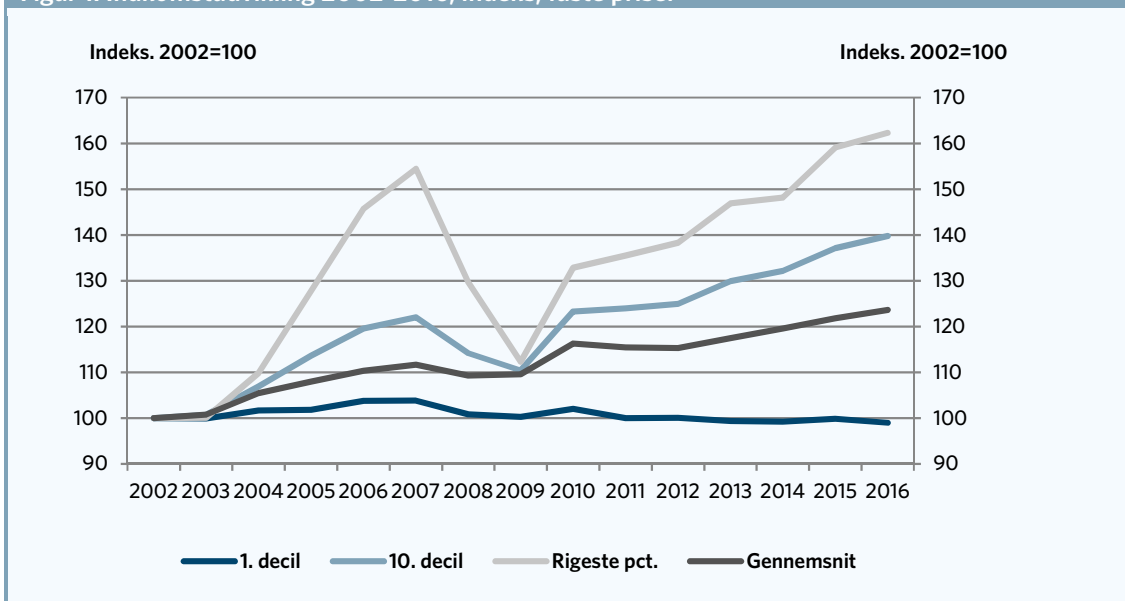
Tabel 1. Disponible indkomster, faste 2018-priser, deciler

	2002	2016	Forskel	Relativ forskel
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	Pct.
10 pct. fattigste	92,7	91,7	-0,9	-1,0
2. decil	130,9	145,8	14,9	11,4
3. decil	150,9	173,1	22,3	14,8
4. decil	169,8	196,8	27,0	15,9
5. decil	188,1	222,4	34,3	18,2
6. decil	206,7	249,2	42,5	20,5
7. decil	227,9	279,5	51,6	22,6
8. decil	254,3	317,2	62,9	24,7
9. decil	293,1	372,8	79,7	27,2
10 pct. rigeste	438,8	613,3	174,5	39,8
Rigeste pct	919,2	1.491,9	572,7	62,3
Gennemsnit	215,3	266,2	50,9	23,6

Anm: Opgjort på husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Faste 2018-priser.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

I figur 1 er indkomstudviklingen vist fra 2002. Indkomsterne er indekserede, således at år 2002 svarer til indeks 100. Man kan altså ikke sammenligne niveauer, men kun udviklingen. Af figuren ses det, at indkomsterne for de 10 pct. fattigste er faldet realt siden 2007. Det ses også, at indkomsterne for de 10 pct. rigeste dykkede under finanskrisen i 2008 og 2009, men allerede i 2010 var det tabte indhentet igen. Ser man på den rigeste procent havde de en meget voldsom vækst i indkomsten frem til 2007, og et tilsvarende stort dyk i 2008 og 2009. Indkomsterne for den rigeste procent er nu tilbage over niveauet fra 2007 opgjort realt.

Figur 1. Indkomstudvikling 2002-2016, indeks, faste priser

Anm: Opgjort på husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Faste 2018-priser.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

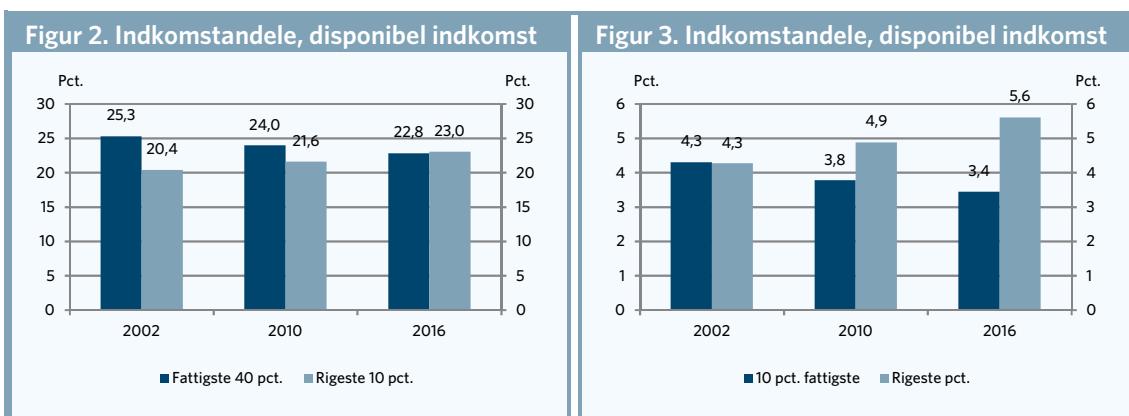
En del af forklaringen på de faldende indkomster siden 2007 for de 10 pct. fattigste er flere studerende. Men selv når studerende fraregnes har de 10 pct. fattigste haft et reelt fald i indkomsterne siden 2010.

Stigende indkomstandele for de rigeste

En anden måde at illustrere den skæve udvikling i indkomsterne er ved at se på indkomstandele for forskellige indkomstgrupper. Indkomstandelen er en opgørelse af, hvor stor en del af den samlede indkomst i hele landet som forskellige indkomstgrupper har. I figur 2 er indkomstandelen for de 40 pct. med de laveste indkomster sammenlignet med de 10 pct. med de højeste indkomster. Af figuren ses det, at de 10 pct. med de højeste indkomster tilsammen har den samme indkomstandel som de 40 pct. med de laveste indkomster har tilsammen i 2016. Begge grupper har nu omkring 23 pct. af den samlede indkomstmasse, selvom den ene gruppe er fire gange så stor som den anden gruppe.

Går man tilbage til år 2002, så havde de 40 pct. med de laveste indkomster tilsammen 25 pct. af indkomstmassen, mens de 10 pct. rigeste havde godt 20 pct. I dag har begge grupper omkring 23 pct. af den samlede indkomstmasse opgjort efter skat.

Zoomer man ind på den rigeste procent så har de nu 5,6 pct. af den samlede indkomstmasse. Det er væsentlig mere end de fattigste 10 pct., som tilsammen har 3,4 pct. af den samlede indkomstmasse opgjort efter skat. Går man tilbage til år 2002 så havde den rigeste procent og de ti pct. fattigste samme andel af den samlede indkomstmasse, nemlig 4,3 pct. Så mens den rigeste procent får en stadig større andel af den samlede indkomstmasse i Danmark, så bliver andelen for de fattigste ti procent mindre og mindre. Det er vist i figur 3.

Anm: Opgjort på husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Faste 2018-priser.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Boks 1. Definition af indkomst

AE benytter tal fra Danmarks Statistiks indkomstregister til at opgøre indkomstfordelingen og indkomstudviklingen. Det indkomstbegreb, der bruges, er Danmarks Statistiks definition af den disponible indkomst, dvs. den samlede indkomst inkl. løn, indkomstoverførsler, kapitalindkomst mv. opgjort efter skat. For ejere af ejerboliger beregnes en imputeret lejeværdi af egen bolig, for at deres disponible indkomst er sammenlignelig med lejere.

Den disponible indkomst husstandsækvivaleres for hver familie, hvilket betyder, at der korrigeres for stordriftsfordele af at være flere personer i samme husstand. Dermed bliver indkomsten sammenlignelig uanset familiens størrelse. Der benyttes følgende ækvivalensmål: $(\text{antal voksne} + \text{antal børn})^{0,6}$.

Familier, der ikke er skattepligtige, hvor et medlem er død i løbet af året, hvor der ikke findes indkomstoplysninger eller hvor indkomsten er stærkt afvigende (negative og positive outliers) indgår ikke i opgørelsen.